

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради
29.09.2025
протокол № 12, п. 13

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 29.09.2025 № 180

**ГЕНДЕРНА ПСИХОЛОГІЯ /
GENDER PSYCHOLOGY
РОБОЧА ПРОГРАМА**

Ступінь вищої освіти	«магістр» /	«master»
Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»/	«Social Sciences, Journalism, Information and International Relations»
Спеціальність	С4«Психологія» /	«Psychology»
Освітня програма	«Психологія» /	«Psychology»

Розробник: Слободиська Оксана, кандидат історичних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Психологія» – Чайка Ірина, доктор філософії (PhD) з психології, доцент

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри психології від 01 вересня 2025 р. протокол № 01;

на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 19 вересня 2025 р. протокол № 08.

Рецензенти:

Штифурак Віра, доктор педагогічних наук, професор.

Шпортун Оксана, директор Психологічного Центру «FIDES», голова Вінницького обласного відділення Української асоціації сімейних психологів, практичний психолог, доктор психологічних наук, професор.

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 27.10.2025 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,10.

Обл.-вид. арк. 0,93. Тираж 2. Зам. № 511.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення освітнього компонента.

Метою вивчення освітнього компонента є формування цілісного уявлення про психологічні аспекти гендеру, оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками аналізу гендерних відмінностей і стереотипів, їх впливу на розвиток особистості, міжособистісних стосунків та соціальних інститутів; розвиток здатності критично оцінювати соціокультурні та психологічні чинники формування гендерної ідентичності, а також застосовувати отримані знання у професійній діяльності психолога для забезпечення гендерної чутливості, толерантності та рівності.

Завдання освітнього компонента передбачають:

- формування гендерної компетентності, що означає впровадження цілеспрямованої діяльності, у результаті якої здобувачі вищої освіти мають демонструвати компетентність у ситуаціях із вираженою гендерною складовою, яка набувається у засвоєнні гендерних знань, умінь і способів гендерно коректної поведінки.
- ознайомити здобувачів вищої освіти з різними аспектами вивчення гендеру у історичній ретроспективі та на сучасному етапі розвитку психології;
- викласти основні теоретичні концепції, дані емпіричних досліджень гендерної психології, а також методологічні можливості вивчення гендерної проблематики;
- допомогти здобувачам вищої освіти відрефлексувати власні гендерні стереотипи та гендерні установки, усвідомити їх вплив на характер соціальних контактів.

В результаті вивчення здобувач повинен:

знати:

- зміст та різницю між поняттями «гендер» та «стать»;
- передумови та етапи становлення теорії гендеру;
- біологічні, психологічні та соціокультурні чинники гендеру;
- провідні чинники гендерної соціалізації та гендерної ідентичності особистості;
- основні виміри гендерної поведінки;
- зміст понять «гендерні ролі» та «гендерні стереотипи», «гендерно-рольові конфлікти», «маскулінність/фемінність», «андрогінність», «гіпергендерність», «гіпермаскулінність», «гіперфемінність», «гендерна дискримінація» та інших;

та уміти:

- застосовувати знання про гендерний розвиток особистості в психологічній діагностиці, консультуванні та терапії;
- орієнтуватися в психологічних аспектах сексуальності та надавати компетентні рекомендації щодо сексуального виховання;
- розробляти та реалізовувати просвітницькі та профілактичні програми, спрямовані на подолання гендерних стереотипів та формування здорових гендерних відносин.

Результати вивчення освітнього компонента, його місце в освітньому процесі. Вивчення включає лекційні, практичні заняття та самостійну роботу, що сприяє закріпленню необхідних теоретичних знань.

Результатом вивчення освітнього компонента «Гендерна психологія» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

- загальні компетентності:

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

- спеціальні (фахові) компетентності:

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

- програмні результати навчання здобувачів з освітнього компонента «Гендерна психологія» полягають:

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та 8 загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки магістрів.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компонента, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08 (зі змінами від 25.11.2024, протокол № 12).

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

**Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	Практичні заняття	СРС		
Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення	20	2	4	14	П, РМГ*	10
Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології	20	2	4	14	П, Т*	10
Тема 3. Психологія гендерної соціалізації	20	2	4	14	П, В*	10
Тема 4. Гендерна роль: соціально-психологічний аспект	20	2	4	14	П, УД*	10
Тема 5. Гендерна ідентичність і сексуальна орієнтація особистості	20	2	4	14	П, Д*	10
Тема 6. Гендерна психологія спілкування	20	2	4	14	П, КТ*	10
Тема 7. Гендерна рівність. Гендерна нерівність. Сексизм та гендерна дискримінація	20	2	4	14	П, В*	10
Тема 8. Психологія гендерно зумовленого насильства	20	2	4	14	П, В*	10
Індивідуальне завдання	20			20	ІЗ	20
Разом за семестр	180/6	16	32	132		100
Підсумковий контроль	екзамен					

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

В – відповідь на практичних заняттях – 2 бали.

УД – участь у дискусії – 2 бали.

КТ – комп'ютерне тестування – 2 бали.

Т – тестування – 2 бали.

РМГ – робота в малих групах – 2 бали.

Д – доповідь – 2 бали.

П – презентація – 3 бали.

* - форми контролю можуть використовуватись на обох практичних заняттях по темі.

ІЗ – індивідуальні завдання – 20 балів (проходження онлайн серіалу на платформі Дія. Освіта: «Базові знання про гендер» \ онлайн курсу на платформі Prometheus «Гендер для всіх: чоловіки та жінки» - 8 балів; участь у наукових заходах – 12 балів).

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст освітнього компонента (теми програми)

Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення

Гендерна психологія в системі міждисциплінарного знання про гендер. Методологія гендерних досліджень. Гендерний підхід. Гендерна теорія. Розвиток гендерної психології. Фемінізм та розвиток гендерної психології. Завдання гендерної психології на сучасному етапі.

Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології

Категоріальний апарат гендерної психології Центральні поняття «стать» та «гендер». Гендерна система. Гендерні стереотипи. Категорії «маскулінність» та «фемінність». Гендерні ролі. Гендерна ідентичність.

Тема 3. Психологія гендерної соціалізації

Поняття гендерної соціалізації. Гендерна соціалізація як міждисциплінарна галузь дослідження соціальних наук. Гендерна система. Різні теоретичні пояснення процесу усвідомлення себе представником певної статі та засвоєння гендерної ролі: психоаналіз, теорія наuczіння, когнітивна теорія, теорія гендерної схеми, теорія «нової психології статі». Механізми гендерної соціалізації. Основні агенти гендерної соціалізації.

Тема 4. Гендерна роль: соціально-психологічний аспект

Гендерна роль у структурі соціальних ролей особистості. Поняття гендерної ролі. Традиційні гендерні ролі. Норми жіночої та чоловічої гендерної ролі. Нормативний контроль. Рівні вивчення гендерних ролей. Гендерно-рольовий конфлікт.

Тема 5. Гендерна ідентичність і сексуальна орієнтація особистості

Структура, види та розвиток гендерної ідентичності. Гендер та сексуальність. Сексуальна ідентичність. Види гендерної ідентичності. Розвиток гендерної ідентичності. Феномен «queer-ідентичність». Дослідження проблем трансгендерності в Україні. Сексуальна орієнтація особистості. Небезпеки, з якими стикаються представники ЛГБТ+. Захист та підтримка представників спільноти ЛГБТ+.

Тема 6. Гендерна психологія спілкування

Гендер у мовному вимірі. Вплив мовних значень та мовленнєвих практик на формування гендерної ідентичності. Лінгвістична гендерологія. Гендерна асиметрія в мові. Гендерночутлива мова. Коректна лексика. Власне ім'я. Андроцентризм у мові. вживання фемінітивів. Мовний сексизм. Гендерні особливості спілкування Гендер та вербальне спілкування.

Тема 7. Гендерна рівність. Гендерна нерівність. Сексизм та гендерна дискримінація

Гендерна рівність. Рівність прав. Рівність можливостей Гендерна рівноправність. Сприяння гендерній рівності та гідній праці. Гендерна нерівність. Сексизм. Гетеросексизм. Прояви дискримінації в різних сферах суспільного життя. Гендерна дискримінація. Логіка виникнення дискримінації. Форми дискримінації: пряма і непряма; утиск; підбурювання до дискримінації; пособництво в дискримінації.

Тема 8. Психологія гендерно зумовленого насильства.

Поняття гендерного насильства. Соціальні норми. Насильство як не норма. Види насильства. Ознаки гендерно зумовленого насильства: психологічні, фізичні, економічні, сексуальні. Умови трансформації соціальних норм в суспільстві. Гендерне насильство в контексті війни в Україні профілактики та попередження домашнього насильства.

<p>Аналізувати основні соціологічні сутність гендерної системи та її вплив на формування соціальних структур і індивідуальної поведінки.</p> <p>Пояснювати процес засвоєння гендерних ролей та формування гендерної ідентичності впродовж життя.</p> <p>Розуміти відмінності між категоріями маскулінності та фемінності, а також їх мінливості в різних культурах.</p>	<p>Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології.</p> <p>Лекція 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категоріальний апарат гендерної психології. 2. Гендерні стереотипи. 3. Категорії «маскулінність» та «фемінність». 4. Гендерні ролі. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1- 6. Додаткові: 10, 22, 23, 24, 31, 32. Internet-ресурси: 1-10.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - праця зі словником: стать, гендер, маскулінність, фемінність, андрогінність; - теми доповідей, презентацій: - Психологічні особливості гендерної ідентичності у підлітковому віці: Аналіз викликів та проблем, з якими стикаються підлітки. - Роль гендерних стереотипів у формуванні кар'єрних траєкторій: Дослідження впливу упереджень на вибір професії. - Критичний аналіз маскулінності та фемінності у сучасній українській культурі: Порівняння традиційних та сучасних моделей. - Взаємозв'язок гендерних ролей і сімейних конфліктів: Аналіз психологічних наслідків жорсткого дотримання гендерних норм. - Психологічні аспекти гендерної системи: Дослідження того, як соціальна структура впливає на психічне здоров'я та поведінку людей. 	14
	<p>Практичне заняття № 3</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категоріальний апарат гендерної психології. 2. Центральні поняття «стать» та «гендер». 3. Гендерна система. 4. Гендерні стереотипи. <p>Практичне заняття № 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорії «маскулінність» та «фемінність». 2. Гендерні ролі. 3. Гендерна ідентичність 	2
<p>Розуміти різні теоретичні підходи до пояснення гендерної соціалізації (психоаналіз, теорії научіння, когнітивні теорії), порівнюючи їхні сильні та слабкі сторони.</p> <p>Аналізувати поняття гендерної соціалізації як</p>	<p>Тема 3. Психологія гендерної соціалізації.</p> <p>Лекція 3</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття гендерної соціалізації. 2. Гендерна соціалізація як міждисциплінарна галузь дослідження соціальних наук. 3. Гендерна система. Різні теоретичні пояснення процесу усвідомлення себе представником певної статі та засвоєння гендерної ролі: психоаналіз, теорія научіння, когнітивна теорія, теорія гендерної схеми, теорія «нової психології статі». 4. Механізми гендерної соціалізації. Основні агенти гендерної соціалізації. 	2

<p>інших соціальних ролей (професійних, сімейних, тощо)</p> <p>Пояснювати механізми виникнення гендерно-рольового конфлікту, наприклад, через суперечності між традиційними ролями та сучасними вимогами.</p>	<p>Самостійна робота здобувача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - робота зі словником: гендерна роль, традиційні гендерні ролі, нормативний контроль, гендерно-рольовий конфлікт; - теми доповідей та презентацій: - Аналіз гендерно-рольових конфліктів у сучасній родині: Дослідження причин і наслідків конфліктів, що виникають через невідповідність традиційним ролям. - Гендерні ролі в професійній сфері: Вплив традиційних норм на вибір кар'єри, кар'єрний ріст та прояви гендерної нерівності на робочому місці. - Еволюція норм жіночої та чоловічої ролей в українському суспільстві: Історичний огляд та сучасні тенденції. - Вплив медіа на формування гендерних ролей у дітей та молоді: Аналіз контенту та його ролі в соціалізації. - Психологічні аспекти подолання гендерно-рольового конфлікту: Стратегії та механізми, що допомагають особистості адаптуватися до сучасних вимог. 	<p>14</p>
	<p>Практичне заняття № 7</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гендерна роль у структурі соціальних ролей особистості. 2. Поняття гендерної ролі. 3. Традиційні гендерні ролі. 	<p>2</p>
	<p>Практичне заняття № 8</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Норми жіночої та чоловічої гендерної ролі. 2. Нормативний контроль. 3. Гендерно-рольовий конфлікт. 	<p>2</p>
<p>Аналізувати взаємозв'язок між поняттями "гендер", "стать" та "сексуальність", розмежовуючи гендерну ідентичність і сексуальну орієнтацію.</p> <p>Розуміти сутність сексуальної орієнтації та її відмінність від гендерної ідентичності.</p>	<p>Тема 5. Гендерна ідентичність і сексуальна орієнтація особистості.</p> <p>Лекція 5</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура, види та розвиток гендерної ідентичності. 2. Гендер та сексуальність. Сексуальна ідентичність. 3. Види гендерної ідентичності. 4. Феномен «queer-ідентичність». Дослідження проблем трансгендерності в Україні. 5. Сексуальна орієнтація особистості. 6. Небезпеки, з якими стикаються представники ЛГБТ+. <p>Захист та підтримка представників спільноти ЛГБТ+</p> <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основні: 1- 6.</p> <p>Додаткові: 10, 12, 15, 16, 18, 19, 23, 25, 28.</p> <p>Internet-ресурси: 1-10.</p>	<p>2</p>
<p>Пояснювати як соціальні упередження, стигматизація та дискримінація впливають на психічне здоров'я ЛГБТ+ спільноти</p>	<p>Самостійна робота здобувача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - робота зі словником: гендерна ідентичність, сексуальна орієнтація, трансгендерність, queer (квір)-ідентичність; - теми доповідей та презентацій: - Психологічні аспекти розвитку гендерної ідентичності у дітей та підлітків: Аналіз ролі сім'ї та суспільства у формуванні ідентичності. 	<p>14</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Проблеми трансгендерних осіб в Україні: Дослідження соціальних, правових та медичних викликів. - Взаємозв'язок гендерної ідентичності та сексуальної орієнтації: Аналіз відмінностей та взаємовпливу. - Феномен «квір-ідентичності»: Історичний огляд та сучасне розуміння. - Психологічні наслідки гомофобії та трансфобії для ЛГБТ+ спільноти: Дослідження впливу дискримінації на психічне здоров'я. 	
	<p>Практичне заняття № 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура, види та розвиток гендерної ідентичності. 2. Гендер та сексуальність. Сексуальна ідентичність. 3. Види гендерної ідентичності. <p>Практичне заняття №10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Феномен «queer-ідентичність». Дослідження проблем трансгендерності в Україні. 2. Сексуальна орієнтація особистості. 3. Небезпеки, з якими стикаються представники ЛГБТ+. Захист та підтримка представників спільноти ЛГБТ+. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>
<p>Аналізувати вплив мови та мовленнєвих практик на формування гендерної ідентичності та уявлень про гендер.</p> <p>Розуміти гендерні особливості вербального спілкування, включаючи відмінності у вживанні лексики та комунікативних стратегій.</p> <p>Пояснювати як вживання фемінітивів сприяє подоланню мовної асиметрії та видимості жінок у професійній сфері.</p>	<p>Тема 6. Гендерна психологія спілкування.</p> <p>Лекція 6</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гендер у мовному вимірі. 2. Вплив мовних значень та мовленнєвих практик на формування гендерної ідентичності. 3. Гендерна асиметрія в мові. Гендерночутлива мова. Коректна лексика. Мовний сексизм. 4. Гендерні особливості спілкування. 5. Гендер та вербальне спілкування. <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основні: 1- 6. Додаткові: 11,13, 14, 15, 30. Internet-ресурси: 1-10.</p>	<p style="text-align: center;">2</p>
	<p>Самостійна робота здобувача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - робота зі словником: гендерна асиметрія в мові, коректна лексика, мовний сексизм, фемінітиви; - теми доповідей та презентацій: <ul style="list-style-type: none"> – Історичний розвиток фемінітивів в українській мові: Аналіз їхнього статусу та суспільного сприйняття. – Мовний сексизм у рекламі: Дослідження прихованих та явних проявів гендерних упереджень у рекламних текстах та слоганах. – Гендерні особливості спілкування в цифрову епоху: Аналіз мовленнєвих практик у соціальних мережах, месенджерах та на форумах. – Андроцентризм у науковій термінології: Дослідження та пропозиції щодо впровадження гендерночутливої мови в академічному середовищі. - Психолінгвістичні аспекти впливу мови на гендерну ідентичність: Як мова формує внутрішнє усвідомлення себе та свою поведінку. 	<p style="text-align: center;">14</p>

	<p>Практичне заняття № 11</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гендер у мовному вимірі. 2. Вплив мовних значень та мовленнєвих практик на формування гендерної ідентичності. 3. Гендерна асиметрія в мові. Гендерночутлива мова. <p>Практичне заняття №12</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коректна лексика. Мовний сексизм. 2. Гендерні особливості спілкування. 3. Гендер та вербальне спілкування. 	2
<p>Характеризувати відмінності між гендерною рівністю та гендерною рівноправністю, їхню суть та практичне значення; основні форми дискримінації та їхні правові наслідки</p> <p>Аналізувати поняття гендерної рівності та її складових: рівності прав та рівності можливостей, розрізняючи ці концепції; причини та форми гендерної нерівності та дискримінації, включаючи пряму та непряму дискримінацію, утиски, підбурювання та пособництво.</p>	<p>Тема 7. Гендерна рівність. Гендерна нерівність. Сексизм та гендерна дискримінація.</p> <p>Лекція 7</p> <p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гендерна рівність. Гендерна рівноправність. Сприяння гендерній рівності та гідній праці. 2. Гендерна нерівність. Сексизм. Гетеросексизм. 3. Прояви дискримінації в різних сферах суспільного життя. 4. Гендерна дискримінація. Форми дискримінації. <p>Рекомендовані джерела:</p> <p>Основні: 1- 6. Додаткові: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 18, 29. Internet-ресурси: 1-10.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувача:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - робота зі словником: гендерна рівність, сексизм, пряма дискримінація; - теми доповідей та презентацій: <ul style="list-style-type: none"> – Психологічні наслідки сексизму на робочому місці: Дослідження впливу гендерних упереджень на кар'єрний ріст, зарплату та психічне здоров'я. – Законодавча база та реальні прояви гендерної рівності в Україні: Аналіз розбіжностей між законодавством та практичною реалізацією. – Гетеросексизм у медійному просторі: Дослідження зображення ЛГБТ+ спільноти та його впливу на громадську думку. – Специфіка прямої та непрямої дискримінації в освітній сфері: Аналіз прихованих форм нерівності в навчальних закладах. – Психологічні механізми виникнення дискримінації: Роль стереотипів, упереджень та соціальної ідентичності. 	14
	<p>Практичне заняття № 13</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гендерна рівність. Гендерна рівноправність. Сприяння гендерній рівності та гідній праці. 2. Гендерна нерівність. Сексизм. Гетеросексизм. <p>Практичне заняття №14</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прояви дискримінації в різних сферах суспільного життя. 2. Гендерна дискримінація. Форми дискримінації. 	2
		2

<p>Аналізувати різні види гендерно зумовленого насильства — психологічне, фізичне, економічне, сексуальне — та їхні специфічні ознаки; ключові відмінності між гендерним насильством та іншими видами насильства.</p>	<p>Тема 8. Психологія гендерно зумовленого насильства. Лекція 8 План лекції: 1. Поняття гендерного насильства. Соціальні норми. 2. Види насильства. 3. Ознаки гендерно зумовленого насильства: психологічні, фізичні, економічні, сексуальні. 4. Гендерне насильство в контексті війни в Україні профілактики та попередження домашнього насильства. Рекомендовані джерела: Основні: 1- 6. Додаткові: 1, 8, 20, 21, 28, 30. Internet-ресурси: 1-10.</p>	<p>2</p>
<p>Пояснювати основні заходи з профілактики та допомоги постраждалим від гендерного насильства в умовах війни.</p>	<p>Самостійна робота здобувача: - вивчення та доповнення матеріалу лекції; - робота зі словником: фізичне насильство, економічне насильство, сексуальне насильство, гендерне насильство; - теми рефератів та презентацій: – Психологічні наслідки гендерного насильства в контексті російсько-української війни: Аналіз травматичних переживань та шляхів реабілітації. – Роль соціальних норм у толерантності до домашнього насильства: Дослідження суспільних установок і шляхів їх зміни. – Економічне насильство як прихована форма контролю: Аналіз проявів і наслідків. – Сексуальне насильство як зброя війни: Дослідження психологічних та соціальних аспектів. – Ефективні програми профілактики гендерного насильства в Україні: Аналіз існуючих практик та пропозиції щодо їх вдосконалення.</p>	<p>14</p>
	<p>Практичне заняття № 15 1. Поняття гендерного насильства. Соціальні норми. 2. Види насильства.</p>	<p>2</p>
	<p>Практичне заняття № 16 1. Ознаки гендерно зумовленого насильства: психологічні, фізичні, економічні, сексуальні. 2. Гендерне насильство в контексті війни в Україні профілактики та попередження домашнього насильства</p>	<p>2</p>
<p>Індивідуальне завдання</p>		<p>20</p>
<p>Разом</p>		<p>180/6</p>

Декларація про використання ШІ

Під час підготовки цієї робочої програми було використано інструмент ChatGPT-4 (OpenAI). Його було застосовано для таких допоміжних завдань: генерація ідей щодо тематики рефератів, презентацій.

Я перевірила всю інформацію, отриману від ШІ, на точність та достовірність і несучу відповідальність за зміст цієї роботи.

ІІІ. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Богдан Ж., Мовчан Я. Гендерна психологія : навчально-методичний посібник для здобувачів другої (магістерської) вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 155 с.
2. Гендер для медій : підруч. із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Т. Ярманової. Вид. 3-тє, випр. та допов. Київ : Критика, 2017. 224 с.
3. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії в Україні. Центр Разумкова, 2016. 244 с.
4. Говорун Т.В., Кікініджі О.М. Гендерна психологія: навч. посіб. Київ: Видавничий центр «Академія», 2014. 308 с.
5. Ткалич М.Г. Гендерна психологія: навч. посіб. Київ: Академ-видав, 2016. 256 с. (Серія «Альма-матер»).
6. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 358 с.

Додаткові

1. Андрущенко І. Г. Правовий статус та система органів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі. *Актуальні проблеми держави і права*. 2024. Вип. 101. С. 3-10. URL: <http://apdp.in.ua/v101/3.pdf>.
2. Безрукова Н. В., Свічкарь В. А. Гендерна асиметрія у сучасному міжнародному менеджменті. *Ефективна економіка*. 2020. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/58.pdf.
3. Болюбах В. Обізнаність населення щодо проблем гендерної нерівності та протидії домашньому насильству за ознакою статі. *Україна: аспекти праці*. 2021. № 1. С. 30-35.
4. Ватаманюк-Зелінська У. З., Гузовата І. Р. Вплив економічного середовища на реалізацію прав жінок в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 5–11. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13-14_2020/3.pdf.
5. Вояк Х. Гендерний дискурс у сучасній українській політиці. Сучасні Гендер для всіх. Виклик стереотипам / Т. Марценюк; за участі О. Богдан. Київ: Основа, 2017. 256 с. 6
6. Гош О., Кершис О. У пошуках рівності. *Бізнес*. 2020. № 2. С. 104-105.
7. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ: «Хай-Тек Прес». 2018. 560 с.
8. Джуган В. О. Проблеми захисту прав жінок під час воєнних дій в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 146-148. URL: http://lsej.org.ua/9_2022/34.pdf.
9. Дубиніна М. Гендерні особливості професійної самореалізації жінок. *Теорія і практика сучасної психології*. 2018. № 3. С. 24–27.
10. Етичний кодекс щодо гендерно чутливої політики // Internews Ukraine, 2019. URL: <https://irrp.org.ua/v-ukrayini-z-yavivsvyayetichniy-kodeks-shhodo-genderno-chutlivoyipolitiki>.
11. Замула А. Ю. Роль держави у забезпеченні рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків. *Актуальні проблеми держави і права*. 2025. Вип. 105. С. 89-96. URL: <http://apdp.in.ua/v105/12.pdf>

12. Калька Н. Психологічна характеристика Я-концепції андрогінних особистостей. *Проблеми гуманітарних наук*, 2013. Вип. 31. ПСИХОЛОГІЯ С. 95–105.
13. Касянчук С. Мова ворожнечі щодо ЛГБТ в українських онлайн-медіях. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. №2. С. 138-161. DOI <https://doi.org/10.15407/sociology2022.02.138>
14. Клименко А. С. Формування гендерної компетентності публічних службовців у контексті розвитку надання інноваційних публічних послуг населенню. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. № 30. С. 101-104. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/30-2022/17.pdf>.
15. Коробка Л.М. Соціально-психологічні засоби підвищення толерантності до інакшості і різноманіття в освітньому середовищі. Методичні рекомендації. Київ, 2021. 50 с.
16. Короход Я.Д., Татьянчиков А.О., Самара О.Є. ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЖІНОК *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. Том 34 (73) № 1 2023. С.11-15.
17. Костюк Н., Антонюк О. Гендерна рівність. *Аспекти публічного управління*. 2020. № 3. С. 25-37.
18. Кукуленко-Лук'янець І.В. Психологічні особливості прояву фемінності / маскулінності у жінок-педагогів. *Проблеми сучасної психології*. 2015. Вип. 27. С. 265–279.
19. Маскулінність. Словник гендерних термінів. Уклад. Шевченко З.В. 2016. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. С.149-150.
20. Мірошниченко О. В., Михайліна Т. В. Насильство в сім'ї : соціально-правова сутність та засоби протидії. 2016. – URL : [file:///C:/Users/Ira/Downloads/3874-7785-1-SM%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Ira/Downloads/3874-7785-1-SM%20(1).pdf).
21. Мовчан У. Чи існує проблема гендерно зумовленого насильства серед молоді. «Я»: *Гендерний журнал*. 2016. № 2. С. 14–18.
22. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай. Київ: «Хай-Тек Прес», 2018. 348 с.
23. Підтримка стигматизованих меншин: соціально-психологічні технології : практичний посібник / Л. М. Коробка, В. О. Васютинський, В. Ю. Вінков та ін. ; за науковою редакцією Л. М. Коробки ; НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. – 178 с.
24. Рубан О. В. Гендерно-рольове питання в сучасному українському суспільстві: світоглядний аспект. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11843/Ruban%20O.%20V.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
25. Сененко С. Маскулінність і фемінність: від бінарної опозиції до цілісної людяності. *Дзеркало тижня*. 2005. Вип.№43. URL: https://zn.ua/ukr/amp/SOCIUM/maskulinnist_i_femininnist_vid_binarnoyi_opozitsiyi_do_tsilisnoyi_lyudyanosti.html.
26. Сербова О. В., Саєнко С. В., Руденко О. В. Модель формування гендерної чутливості в профорієнтаційній роботі / *Психологія та соціальна робота*. Psychology and social work. Одеса «Астропринт», 2021. Випуск 2 (54). С. 214-227. DOI: [https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.2\(54\).241397](https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.2(54).241397)
27. Сербова О.В. Напрями соціалізації особистості. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, 8 О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Сербова, О. Л. Туриніна, О. В. Москаленко, С. О. Хілько, В. О. Чумаков. 2-е вид., перероб. і допов. ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024.С. 150–214.
28. Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до гендерних стереотипів і насильства щодо жінок. Київ: ГО «Український центр соціальних реформ», UNFPA, 2018. 128 с.
29. Уварова О.О. Права жінок та гендерна рівність : навчальний посібник. Київ, 2018. 204 с.

30. Храбан Т., Храбан М. Відображення в мас-медіа наслідків впливу війни на гендерну сегрегацію на українському ринку праці. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2024. № 2. С. 85-100.
31. Храбан Т., Храбан М. Гендерний аналіз: принципи та концептуальні схеми. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2025. № 1. С. 90-104.
32. Шевченко З. В. Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. 2016. 336 с. URL: <http://a-z-gender.net/ua/gendernarivnist.html>.

Інтернет ресурси

1. <http://psychology-naes-ua.institute/info/10/> - Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України
2. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
3. <https://genderindetail.org.ua/community/organizations/> - Гендер в деталях
4. <https://ispp.org.ua/> - Інститут соціальної та політичної психології НАПН України
5. <https://journals.uran.ua> - Наукова періодика України
6. <https://journals.uran.ua/index.php/2227-6246/issue/archive> - архів Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»
7. https://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/social_work/ -Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи
8. <https://psychoprospects.vnu.edu.ua/index.php/psychoprospects/issue/archive> архів Журнала «Психологічні перспективи»
9. <https://psychpersonality.com.ua/uk/archive> - архів журналу «Психологія і особистість»
10. <https://sppstudios.com.ua/en/archive> - архів журналу «Наукові студії соціальної та політичної психології»